Unionin tuomioistuimen viimeaikainen vuosilomaoikeutta koskeva oikeuskäytäntö

Valiokunta on pyytänyt arvioimaan vastineessa myös viimeaikaisten unionin tuomioistuimen tuomioiden mahdollisia vaikutuksia kansallisen lainsäädännön muutostarpeisiin.

Suomen valtiolla on vastuu EU-oikeuden täytäntöönpanosta. Hallituksen esityksessä todetulla tavalla Suomen vuosilomalaissa ei riittävällä tavalla turvata työntekijän oikeutta työaikadirektiivissä edellytettyyn neljän viikon palkalliseen vuosilomaan tilanteissa, joissa työntekijän sairaus- tai kuntoutuspoissaolot kestävät pidempään kuin mitä vuosilomalain mukaan katsotaan työssäolon veroiseksi ajaksi.

Alla selostettu unionin tuomioistuimen viimeaikainen oikeuskäytäntö ei liity nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen.

C-385/17 Holzkamm Gmbh

- Ennakkoratkaisu koskee vuosilomapalkkaa.
- Ennakkoratkaisun perusteella vuosilomapalkan määrä ei saa alentua sen vuoksi, että vuosilomapalkan perusteena olevalla viiteajanjaksolla on ollut osa-aikaisia lomautuksia, jolloin työntekijä ei ole tehnyt tosiasiallista työtä, siten, että vuosilomapalkka olisi hänen työskentelyjaksoilta saamaansa tavanomaista palkkaa alhaisempi.
- Ennakkoratkaisu ei liity hallituksen esitykseen eikä aiheuta siihen muutostarpeita.
- Ennakkoratkaisun johdosta on tarpeen arvioida tarkemmin erikseen vuosilomalain prosenttiperusteista vuosilomapalkkaa koskevan 12 §:n muutostarpeita.
- Ennakkoratkaisusta ilmenee kuitenkin se, että työaikadirektiivin vuosilomapalkkaa koskevat vähimmäisvaatimukset kohdistuvat vain vuosiloman vähimmäiskeston ajalle. Ennakkoratkaisussa esitetyt kannanotot puoltavat siten hallituksen esityksessä valittua ratkaisutapaa toteuttaa vähimmäisvuosilomaoikeus sairaspoissaolon ajalta lisävapaapäiväoikeutta koskevalla sääntelyllä.

C-12/17 Dicu

- Ennakkoratkaisupyyntö koski vuosilomaoikeuden ja vanhempainvapaan välistä suhdetta.
- Kyseessä olevan lainsäädännön mukaan vuosiloman kesto määritettiin suhteessa kuluvana vuonna kertyneeseen tosiasialliseen työskentelyaikaan eikä vanhempainvapaata pidetty tosiasiallisena työskentelyjaksona. Ennakkoratkaisun mukaan työaikadirektiivin 7 artikla ei ollut esteenä kyseessä olevalle kansalliselle säännökselle, jossa palkallista vuosilomaa koskevia oikeuksia viitekauden perusteella määritettäessä työntekijän kyseisenä ajanjaksona pitämän vanhempainvapaan aikaa ei pidetä tosiasiallisena työskentelykautena.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-619/16 Land Berlin

- Ennakkoratkaisu koski oikeutta korvaukseen työsuhteen päätyttyä pitämättä jääneestä vuosilomasta.
- Ennakkoratkaisun mukaan 7 artiklan mukaista ei ole sellainen sääntely, joka merkitsee sitä, että jos työntekijä ei ole pyytänyt ennen työsuhteen päättymisajankohtaa saada käyttää oikeuttaan palkalliseen vuosilomaan, työntekijä menettää automaattisesti ja ilman, että tarkistettaisiin, onko työnantaja antanut

työntekijälle tosiasiallisesti mahdollisuuden käyttää oikeuttaan lomaan ennen työsuhteen päättymistä tiedottamalla asiasta riittävästi, ne palkalliset vuosilomapäivät, joihin hänellä oli oikeus työsuhteen päättyessä ja oikeuden korvaukseen niistä.
- Ennakkoratkaisupyynnössä kyseessä olevassa tapauksessa oikeus palkalliseen vuosilomaan oli rauennut, koska työntekijä ei ollut noudattanut velvollisuuttaan hakea palkallisen vuosiloman pitämistä ennen työsuhteen päättymistä.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-684/16 Shimizu

- Ennakkoratkaisussa tuomioistuin päätyi vastaavaan tulkintaan kuin edellä ratkaisussa C-619/16 (Land Berlin).
- Toinen ennakkoratkaisukysymys koski 7 artiklan välitöntä oikeusvaikutusta ja mahdollisuutta vedota suoraan perusoikeuskirjan oikeuden palkalliseen vuosilomaan turvaavaan 31 artiklan 2 kohtaan yksityisten välisessä oikeusriidassa.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-596/16 ja C-570/16 Bauer ja Broßonn

- Ennakkoratkaisun mukaan 7 artiklaa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 31 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan silloin, kun työsuhde päättyy työntekijän kuoleman takia, oikeus kyseisen säännöksen ja kyseisen määräyksen nojalla kertyneeseen palkalliseen vuosilomaan, jota työtekijä ei ole pitänyt ennen kuolemaansa, raukeaa voimatta synnyttää sellaista oikeutta rahalliseen korvaukseen mainitusta lomasta, joka voi siirtyä työntekijän oikeudenomistajille perintönä.
- Toinen ennakkoratkaisukysymys koski 7 artiklan välitöntä oikeusvaikutusta ja mahdollisuutta vedota suoraan perusoikeuskirjan oikeuden palkalliseen vuosilomaan turvaavaan 31 artiklan 2 kohtaan suhteessa viranomaistyönantajaan ja toisaalta yksityisten välisessä oikeusriidassa.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-245/17 Consejería de Educación de Castilla-La Mancha

- Ennakkoratkaisun mukaan 7 artiklan 2 kohta ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa sallitaan väliaikaisina virkamiehinä lukuvuodeksi palvelukseen otettujen opettajien määräaikaisen palvelussuhteen päättäminen opetuksen antamisen päättymispäivänä, vaikka tällä evätään näiltä opettajilta kyseiseen lukuvuoteen liittyvät kesän palkalliset vuosilomapäivät, kunhan mainitut opettajat saavat tästä rahallisen korvauksen.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-147/17 Direcţia Generală de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Constanţa

- Ennakkoratkaisun mukaan työaikadirektiivin soveltamisalaan ei kuulu sijaisvanhemman työ, joka muodostuu viranomaisen kanssa solmitun työsuhteen puitteissa siitä, että sijaisvanhempi ottaa lapsen kotiinsa ja osaksi perhettään ja huolehtii keskeytyksettä kyseisen lapsen tasapainoisesta kehityksestä ja kasvatuksesta.

- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

C-214/16 King

- Ennakkoratkaisupyynnön kohteena olevassa tapauksessa oli kyse tilanteesta, jossa kansallinen sääntely johti siihen, että työntekijä ei voinut vedota tuomioistuimessa palkallisen loman ottamista koskevaan oikeuteen sellaisenaan, kun työnantaja myöntäisi hänelle vain palkatonta lomaa. Hänen olisi tätä varten ollut pakko ottaa ensin palkatonta lomaa ja nostaa tämän jälkeen kanne, jossa vaadittiin palkkaa kyseiseltä ajalta. Kyse oli siten tehokkaan oikeussuojakeinon puutteesta.
- Ennakkoratkaisun mukaan tilanteessa, jossa työntekijän ja hänen työnantajansa välillä on riitaa siitä, onko työntekijällä oikeus palkalliseen vuosilomaan, oli unionin oikeuden vastaista, että työntekijän on ensin otettava lomansa ennen kuin hän saa tietää, onko hänellä oikeus saada sen ajalta palkkaa. Sellaisia vuosilomaoikeuksia, jotka ovat jääneet käyttämättä usealta peräkkäiseltä lomavuodelta sen vuoksi, että työnantaja on kieltäytynyt maksamasta tämän loman ajalta palkkaa, tuli voida siirtää ja kerryttää kumulatiivisesti työsuhteen päättymiseen saakka.
- Ennakkoratkaisu ei vaikuta ongelmalliselta Suomen vuosilomalain kannalta.
- Ennakkoratkaisu ei liity nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

Vireillä olevat Suomen vuosilomalakiin liittyvät ennakkoratkaisupyynnöt

Unionin tuomioistuimessa on vireillä kaksi Suomen vuosilomalakia koskevaa ennakkoratkaisupyyntöä (C-609/17 ja C-610/17), jotka koskevat vuosilomalain aikaisemmin voimassa olleen ja nykyisin voimassa olevan 25 §:n omavastuupäiviä koskevaa sääntelyä. Työtuomioistuin haluaa ennakkoratkaisukysymyksillään pääasiassa selvittää, onko työaikadirektiivi tai Euroopan unionin perusoikeuskirja esteenä sellaisen kansalliselle työehtosopimuksen määräykselle tai sen tulkinnalle, jonka mukaan työntekijällä, joka on työkyvytön vuosilomansa alkaessa tai aikana, ei ole oikeutta saada siirrettyä vuosilomaansa siltä osin kuin kyse on neljä viikkoa ylittävästä lomasta.